

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Cursus Theologicus

Gormaz, Juan Bautista

Augustae Vindelicorum, 1707

Sect. 1. De objecto materiali, & formali Divinæ scientiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81950](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81950)

in uno eodemque instanti considerare, deliberare, & operari posse: atque adeo admittit diversa signa naturæ in instanti, in quo liberè operantur. Neque in re adeo certa licet longius immorari: tot enim dari possunt signa priora, & posteriora in uno, eodemque instanti reali indivisibili, quot causalitates subordinatæ in illo instanti exercentur. Quin imò &

ipsi adversarii admittunt præfinitionem inimpedibilem præcedentem scientiam mediam, quæ intendat consensum liberum per auxilium eligendum post prælucientiam scientiæ mediæ: atque adeo apud ipsos electio, & volitio determinati auxilij est in signo posteriori ad præfinitionem inimpedibilem. Sic secum ipsis pugnant cum adeo manifesta inconsequentia.

DISPUTATIO V.

DE OBJECTO, ET PERFECTIONIBUS DIVINÆ SCIENTIÆ IN COMMUNI.

270. Duplex est objectum: alterum materiale; & alterum formale. Materiale est illud, circa quod tendit actus, quæ de causa Thomistæ vocant illud objectum primarium. Alij verò purè terminativum. Formale est illud, quod movet ad attingendum materiale: Quæ de causa vocant illud Thomistæ objectum primarium; alij verò specificativum, & motivum. Unde si objectum, circa quod tendit actus, moveat ad sui attingentiam, erit simul materiale, & formale: Sic actus, quo amo divinam Bonitatem propter se, attingit divinam Bonitatem, tantum objectum materiale; & formale. Si objectum formale physicè moveat producendo actum per se ipsum, vel per speciem ab ipso missam, dicitur objectum formale physicè motivum. Quando nullum physicum præstat influxum, sed est solum objectiva ratio ipsius actus, quam nempe redderet intelligens interrogatus, cui præster assensum, dicitur objectum formale intentionaliter motivum. Sic quia Deus ideo intelligit potius esse quam non esse Deitatem, & Trinitatem suam, quia verè ita est, hanc ipsam rationem reddere postulanti potest; adeoque ea ipsa intrinseca veritas est objectum formale intentionaliter motivum divinæ cognitionis. Quando verò ita est ratio objectiva, ut verum sit per illam tolli indifferentiam, quam intellectus habebat, ut denominaretur ita cognoscens, dicitur objectum formale intentionaliter determinativum. Sic dicimus quasi à priori: Ideo Deus actu cognoscit peccatum, quia est peccatum: non est autem ideo peccatum, quia præcisè cognoscitur à Deo. Si autem non determinet indifferentiam, manet in ratione objecti formalis intentionaliter motivi purè terminativi. Ceterum cum cognitio in Deo producta non sit, neque habeat indifferentiam, ut producat, sed solum ut applicetur, vel non applicetur objecto contingenti, ratione suæ contingentia; ut existat, vel non existat, ea de causa objectum, quod contingens non sit, non potest esse determinativum divinæ scientiæ.

SECTIO I.

De objecto materiali, & formali divinæ scientiæ.

271. A Ssero 1. Deus se ipsum, & omnia, quæ in eo sunt, propriè, & comprehensivè cognoscit. R. P. Gormaz Theolog. Tom. I.

scit: adeoque omnia prædicata divina sunt objectum materiale divinæ scientiæ. Ita omnes Catholici cum D. Thom. hic art. 3. Probat. 1. ex 1. ad Cor. 2. dicente: *Spiritus omnia scrutatur, etiam profunda Dei.* Ad Hebr. 4. *Omnia sunt nuda, & aperta oculis ejus;* ergo &c. Confirm. 1. Quia valde ignorans foret Deus, si objectum omnium pulcherrimum ignoraret, & non cognosceret omnia, quæ in ipso sunt; ergo &c. Confirm. 2. Deus utpote summè felix, fruitur summo bono, cumque ipse sit summum bonum, fruitur se ipso; sed frui nequit summo bono, si illud non cognoscat; ergo &c. Confirm. 3. Si Deus se ipsum plenè non cognosceret, nihil perfectè cognosceret; etenim cum omnia cognoscibilia connectantur cum Deo; incognito Deo nequeunt perfectè cognosci: Sed Deus omnia cognoscibilia perfectè cognoscit; ergo &c.

Probat. 2. Ostendendo simul eam cognitionem Dei esse sui comprehensivam, neque posse dari cognitionem comprehensivam Dei, quæ divina non sit: Illa enim est cognitio comprehensiva objecti, quæ totam ipsius objecti intrinsecam cognoscibilitatem exæquat: sed talis est cognitio, qua Deus se cognoscit: secus autem ulla cognitio creata; ergo &c. Major patet, quia si cognitio est ita plena, ut totam intrinsecam objecti cognoscibilitatem exæquet, tanta est cognitio in esse cognitionis, quantum est objectum merito perfectionis suæ in esse cognoscibilis, in quo stat ratio cognitionis comprehensivæ: Min. verò probatur. Deus utpote summè cognoscitivus non potest esse magis cognoscibilis, quam est cognoscitivus: cum etiam ut intrinsece summè perfectus, nequeat esse merito sui minus cognoscitivus, quam sit cognoscibilis; ergo cognitio, qua Deus se cognoscit, eaque sola est ita plena, ut totam sui objecti cognoscibilitatem exæquet: atque adeo ita est comprehensiva, ut cognitio non divina non possit esse Dei comprehensiva.

Confirmatur & explicatur hæc ratio unumquodque Ens merito sui est cognoscibile secundum eam omnem virtutem, quam in se habet, sive in ordine ad cognoscendum, sive ad producendum, sive ad exigendum: adeoque ens limitatum, quod non solum est potens cognoscere limitatè, sed etiam potens producere, & exigere, v. g. Homo, non potest esse merito sui

sui minus cognoscibile, quam sit potens cognoscere, potens producere, aut potens exigere: est autem minus potens cognoscere, quam sit merito sui potens cognosci, sive quantum est objective cognoscibilis; cum non possit cognoscere, quomodo se habeat in esse continui, in esse libere agentis, & sic de alijs. Hæc autem in summo cognoscente evenire non possunt; cum ratione summi in cognoscendo, debeat cognoscere summum in esse cognoscibilis; ergo Deus, solusque ipse per cognitionem, qua se summè cognoscit, cognoscit se, quantum merito sui cognoscibilis est: atque adeo cognitio divina, ipsaque sola est Dei comprehensiva.

274. Quapropter Plurimi Theologi cum Herera in Tractatu de Angelis duplicem rerum naturalium comprehensionem distinguunt. Prima est perfectissima & supernaturalis, per quam res expressè attingitur secundum omnia sua prædicata constitutiva intimè penetrando eorum prædicatorum intrinsecam convenientiam, eorumque respectus, & potentia tam ad naturalia, & creata, quam ad supernaturalia, & increata. Adeoque ut homo ita comprehendatur, debet intimè cognosci non solum in ordine ad effectus naturales, sed etiam ad supernaturale, nimirum ad visionem beatificam, quam potest per elevationem producere, ad gratiam habituales, per quam potest supernaturaliter perfici, ad ipsum Deum, à quo potest cognosci, & à quo intrinsecè perficeretur, si cum eo esset hypostaticè unitus, & sic de alijs similibus: atque hoc modo nequit Angelus se ipsum, aut hominem comprehendere, sed solus Deus. Secunda comprehensio est naturalis, & minùs perfectà consistens in cognitione entium purè naturalium in ordine ad alia entia creata purè naturalia, & ad respectus purè creatos, & naturales: ita ut Angelus ea cognoscat, quantum ipsa merito sui in ordine ad tales respectus sunt cognoscibilia: atque hanc comprehensionem concedunt angelis prædicti auctores, etsi nolint adhuc comprehensionem adeo perfectam angelo tribuere, sed cum majori restrictione. Unde multo minùs poterit creatura aliqua comprehendere Deum.

275. Affero 2. Deus omnia cognoscit omni modo, quo verè cognoscibilia sunt; adeoque quæcunque res sive creata, sive increata est objectum materiale divinæ scientiæ. Probat. primò, ex Scriptura: etenim *Esther* 14. dicit: *Domine qui habes omnium scientiam.* Ad *Hebr.* 4. *Non est ulla creatura invisibilis in conspectu ejus; omnia autem nuda, & aperta sunt oculis ejus.* *Eccl.* 23. *Domino enim Deo, antequam crearentur, omnia sunt agnita: sic & post perfectum respicit omnia;* ergo &c. Confirm. Si Deus objectum aliquod non cognosceret, vel

esset ex defectu cognoscibilitatis in objecto, vel ex debilitate potentiae, vel quia argueret imperfectionem cognoscere objectum: sed ex nullo ex his capitibus deficere potest Deo aliquis objecti cognitio; ergo &c. Minor probat. Objectum quò objectum est cognoscibile: Intellectus divinus utpote perfectissimus, & nulla debilitate laborans debet cognoscere, quidquid verè est cognoscibile; falsum quidem ut falsum, & verum ut verum; ergo &c.

Probat. 2. Intellectus divinus debet esse summè cognoscitivus, sive summè perfectus in vi cognoscendi: aliter deficeret illi aliqua perfectio in esse cognoscitivi, adeoque non esset summè perfectus: sed intellectus sic summè perfectus se debet extendere ad cognoscendum omne cognoscibile, & omni modo, quo est verè cognoscibile; ergo &c. Probat. min. Intellectus summè cognoscitivus, & perfectus in vi cognoscendi debet esse ex se determinatus ad cognoscendum omne cognoscibile: aliter si ex se non esset determinatus, ex se esset capax ignorantiae, quæ cum sit imperfectio in linea cognoscitivi, repugnat ex terminis perfectissimo cognoscitivo: atqui ex eo, quòd ex se sit determinatus ad cognoscendum omne cognoscibile, actu cognoscit omne cognoscibile omni modo, quo est verè cognoscibile; ergo &c. Confirm. Intellectui divino utpote summè perfectissimo in vi cognoscendi, nulla deficit vis cognoscendi, sed si non cognosceret omne cognoscibile, & omni modo, quo est verè cognoscibile, deficeret ei aliqua vis cognoscendi; ergo &c.

Respondebis ex Aureolo apud Capreolum *in 1. dist. 35. q. 2.* Deum non ita cognoscere creaturas, ut istæ formaliter terminent divinam cognitionem, sed solum denominative, prout cognoscit essentiam divinam, quæ eminenter eas continet. Quod contra omnes Theologos hic auctor declarat exemplo se videns in speculo: Hic enim, ait ille, non videt duo, scilicet imaginem, quæ est in speculo, & se ipsum, sed solum videt formaliter imaginem, quæ terminat visionem, & ratione imaginis formaliter visæ videt denominative se ipsum; quia denominatur visus, licet formaliter revera non sit visus, sed sola imago. Contra tamen 1. Quia hæc responsio pugnat contra scripturam, & rationes adductas; etenim si creaturæ non solum sunt verè cognoscibiles in alio, sed etiam in se ipsis, si ita non cognoscerentur, non essent omnia nuda, & aperta oculis Dei contra argumentum citatum n. 275. neque esset in divino intellectu vis summè, & perfectè cognoscitiva, quod dici non potest; ergo &c.

Contra 2. Nam exemplum adductum ab adversario potius confirmat nostram sententiam. Ideo enim videns imaginem sui in speculo

tulo non videt se formaliter, quia visio non attingit comprehensivè ordinem, & respectum unius ad aliud: sed intellectus divinus comprehensivè cognoscit omnipotentiam à n. 272. quarens est virtus omnium productiva: ergo licet visio oculi limitata, formaliter sistat in imagine, cognitio Dei illimitata non sistit in omnipotentia, sed attingit creaturas potentes produci ab omnipotentia. Contra 3. Nequit comprehendere perfectè virtus in ordine ad aliquem terminum, quin formaliter concipiatur ipse terminus; ergo non potest Deus perfectè comprehendere omnipotentiam, ut virtutem productivam creaturarum, quin concipiat formaliter creaturas.

279. Affero 3. Nullum est objectum formale physice motivum divinæ scientiæ: bene verè intentionaliter motivum. Objectum formale physice motivum est illud, quod vel immediate per se, vel mediatè per speciem sui producit cognitionem ipsius repræsentativam, ut constat ex num. 270. Atqui divina cognitio improductibilis est; ergo &c. Rursus objectum formale intentionaliter motivum ex eodem num. 270. est objectiva ratio assecurativa assensûs, qui præstatur, quam nempe daret intelligens si de ratione assensus rogaretur: sed hæc objectiva ratio necessaria est divinæ scientiæ, utpote prudentissimæ; DEUS enim si interrogaretur, cur asserat prædicata Petri non repugnare, optimè responderet; quia ipsa in se ipsis conspecta nullam involvit contradictionem; ergo &c. Unde objectum formale intentionaliter motivum non debet movere, ut intelligens habeat formam cognitionis, quam antea non habebat, uti ex sinistra huius vocis intelligentia censebat Aureolus iudicans objectum intentionaliter motivum requirere respectum ad mobile physicum: solum enim requiritur, quod sit ratio assecurativa veritatis assensûs, si intelligens de eo rogetur.

280. Affero 4. Scientia divina necessaria solum habet objectum formale intentionaliter motivum purè terminativè, secus autem determinativè. Probat. Objectum formale intentionaliter motivum purè terminativè est illud, quod ita est ratio objectiva, & assecurativa assensûs præstari, ut simul in intelligente inveniat summam determinationem ad objectum illud cognoscendum: atque adeo indifferentiam non inveniat in intellectu ejus, ne actu denominetur intelligens tale objectum. Objectum verò formale intentionaliter motivum determinativè est illud, quod non solum est objectiva ratio assecurativa assensûs præstari, sed etiam determinat indifferentiam, quam re ipsa intellectus habebat, ut denominaretur intelligens: atqui intellectus divinus non habet indifferentiam, ne denominetur intelligens per scientiam necessariam: sed potius habet

summam determinationem: aliter scientia illa necessaria non esset; ergo &c.

Quapropter omnes veritates necessariae ex parte DEI, sive absolutæ sint, sive relativæ; sive creatæ, sive increatæ sunt objectum formale motivum purè terminativum divinæ scientiæ. Ratio est, quia eo ipso, quod unaquæque sit veritas objectiva necessaria, ratione sui plenè sufficit ad assecurandum assensum sui. Quod autem creata veritas exigua sit, parum refert; nam quò major est perspicacia mentis, eò magis sufficit ad assensum quælibet veritas, etsi minima, si tamen talis est, in se: atqui perspicacia divinæ mentis est summa, & qua major excogitari verè non potest; ergo creata veritas, etsi minima absque ulla imperfectione sufficere potest pro motivo formali divinæ intellectio- nis. Rursus si ea omnia, vel per necessariam identitatem, vel per necessariam connexionem, quam DEUS habeat cum illis, necessaria sunt ex parte Dei, intellectus ex se non est indifferens, sed summè determinatus ad ea cognoscenda, atque adeo illæ objectivæ veritates non tollunt indifferentiam, quam intellectus habeat, ne denominetur cognoscens ea objecta; ergo non sunt objectum formale motivum intentionaliter determinativum, sed purè motivum divinæ scientiæ. Unde cum ex parte sui necessariò identificetur DEUS cum omnibus absolutis, & relativis, & necessariò connectatur cum omnibus creaturis possibilibus, exinde hæc omnia sunt objectum formale motivum intentionaliter, & purè terminativum.

Affero 5. Actus nostri liberi sunt objectum formale intentionaliter motivum non quidem purè terminativum, sed etiam determinativum divinæ scientiæ. Probat. Probatur facile ex dictis. Sicut intellectus divinus, & ipse DEUS entitativè sumptus non est connexus cum existentia actuum nostrorum liberorum, sed indifferens, ut existant, vel non existant: ita etiam intellectus divinus est ex se indifferens ad cognoscendum eos existere, vel non existere: præterea nihil per se antecedit actum nostrum liberum, quod possit determinare Deum ad cognoscendum eum existere, cum omnia per se præsupposita indifferentia sint, ut voluntas nostra pro libito suo possit actum elicere, vel omittere: aliter non esset voluntas indifferens, & libera ad utrumque, ut infra constabit, ubi dicemus, quando prædestinatio, & prædestinatio connexa cum actu sint per se ipso actu libero posteriora: atqui eo ipso, quod actus nostri liberi existant, iam non manet intellectus divinus indifferens, sed omnino necessitatus ad cognoscendum eos potius existere, quam non existere; ergo actus nostri liberi sunt objectum formale intentionaliter motivum, & determinativum. Ex dictis

283.

Fit 1. Scientiam Dei esse verissimam, certissimam, & evidentissimam. Ratio est, quia scientia Dei habet omnem perfectionem suae lineae sine imperfectione; ergo nequit disformari cum objecto ut est; adeoque est verissima; ergo nequit relinquere divinum intellectum haeritantem circa veritatem assertam; adeoque est certissima; ergo nequit admittere obscuritatem; adeoque est evidentissima. Pater consequentia; Quia disformitas cum objecto, haeritatio, & obscuritas sunt imperfectiones in linea cognoscendi; ergo ex eo, quod scientia Dei habeat omnem perfectionem suae lineae, excludit has imperfectiones per oppositas perfectiones. Confirmatur scientia Dei, quam nihil scibile latet, est omniscia ex illo *1. ad Hebr. 4. Omnia nuda, & aperta sunt oculis ejus.* Est infinita ex illo *Psal. 146. Sapientia ejus non est numerus.* Est evidentissima ex illo *Ecel. 23. Oculi Domini multo plus lucidiores sunt super solem.* Et *1. Joann. 1. Deus lux est, & tenebrae in eo non sunt ullae.* Est certissima, & verissima ex illo *Proverb. 2.4. Qui inspector est cordis, ipse intelligit, & servatorem animae nihil fallit.* Videatur August. lib. 1. de Doctr. Christ. c. 8. & lib. 11. de Trin. c. 14. Unde, licet respectu objecti contingentis, quod à scientia divina denominatur cognitum, non sit sola scientia tota veritas conformitatis ex actu, & objecto, est tamen tota veritas infallibilitatis, cum ratione sui nunquam possit affirmare objectum aliter, ac est.

284.

Fit 2. Deum cognoscere infinita; quia cognoscit omnes creaturas posibles, quae in multitudine infinitae sunt. Pro cuius intelligentia habenda praeculis sunt principia, quae unusquisque habet in Philosophia. Mentem meam breviter innuam. Censeo igitur distinguenda duo genera collectionum; Alia enim est collectio pure objectiva; & alia collectio physice terminativa. Collectio pure objectiva nullam in se requirit determinationem compositibilitatis in existendo inter sua extrema: adeoque bene potest attingi ab actione se extendente ad tales indeterminaciones, quae revera indeterminatae sunt: secus autem ab actione, quae ad tales indeterminaciones extendi non potest. Collectio vero physice terminativa cum terminum, seu finem habeat sibi praefixum, & compositibilem extra causas, non solum potest attingi ab actione se extendente ad indeterminaciones, sed etiam ab actione se solum extendente ad rem determinatam. Exinde actio physice productiva rerum contingentium, utpote dans esse rebus compositibile cum alijs, & determinatum, quod habet, cum expressiva non sit, solum potest se extendere ad collectionem physice terminativam, & finitam. Actio vero intentionalis cognoscitiva cum non solum se extendat, ad dandum rebus esse illud determinatum, quod habet, sed etiam ad exprimendam indeterminacionem, & in compositibilitate, ut existant simul cum alijs, cum quibus coexistere

non possunt: ea de causa non solum potest cognitio cognoscere collectionem finitam, sed etiam collectionem infinitam.

Haec est ratio à priori, quare, licet intellectus creatus possit absque fictione cognoscere hanc universalem collectionem objectivam animal sub conceptu praescindente à rationali, & irrationali; non tamen potest Deus illam producere absque identitate cum rationali, & irrationali; quia nimirum ea ratio objectiva est indeterminata: & potentia productiva non tendit ad rem contingentem indeterminatam, sed ad determinatam. Haec etiam est ratio ex Augustino, Thoma, & Ex. Doctore, propter quam licet Deus cognoscat collectionem categorematicè infinitam possibilem, quae indeterminata, infinita, & sine fine est, non tamen potest illam producere. Audi Augustin. tom. 1. lib. 12. de Civ. cap. 18. ita discurrentem: Ita vero suis quisque numerus propriis terminatur, ut nullus eorum par esse cuiquam alteri possit. Ergo & diffines inter se atque diversi sunt, & singuli quique finiti sunt, & omnes infiniti sunt. Absit itaque, ut dubitemus, quod ei notus non sit omnis numerus, cuius intelligentia, sicut in psalmo canitur, non est numerus. Infinitas itaque numeri, quamvis infinitorum numerorum nullus sit numerus, non est tamen incomprehensibilis ei, cuius intelligentia non est numerus. Haec August.

Exinde D. Thomas q. 2. de Veritate artic. 9. in corp. [concedo simpliciter, quod Deus cognoscit alia infinita absolute.] Quod etiam habet Ex. Doctor diss. 29. metaph. Ubi inter possible, & actualia rationem disparitatis à nobis datam assignat. Quando enim infinita Dei cognitio actu cognoscit infinita possible, non datur infinitum actu infinitate possibile, quae actu nihil determinatè sunt à parte rei; sed infinitate divinae cognitionis, quae actu existit determinatè infinita. Unde possible licet excludant compositibilitatem mutuam in ordine ad productionem, non illam excludunt in ordine ad cognitionem. Sic homo non excludit similitudinem cum leone in ordine ad sensationem, bene vero in ordine ad discursum. Sic assensus, & dissensus essentialiter impossibiles quoad actualem utriusque simultaneam existentiam, sunt compositibiles quod actuale utriusque; simultaneam cognitionem, atque à Deo, ut homine simul in eodem instanti cognoscuntur; licet, quia in se non habent determinationem ad simul coexistendum, non possint in eodem instanti simul produci. Ceterum quia ea indeterminatio inter solum assensum, & dissensum est finita, singula illius indeterminacionis extrema designari successivè possunt, quod non potest ita fieri de infinita collectione objectiva, cuius extrema successivè numerari nequeunt. neque per successionem cognosci aut determinari. Quod planè fieri necessarium erat, ut constaret ex dictis, ut ea collectio actu produceretur. Quamobrem implicantiæ, quae adesset in infinito categorematico actu producto, nullae sunt in infini

infinito categorematico actu cognito: Sicuti implicantiæ, quæ sunt in eo, quod assensus, & dissensus essentialiter impossibiles simul producerentur, nullæ sunt in eo, quod actu cognoscantur.

337. Fit 3: nullum objectum cognosci à creaturâ efformante ens rationis universale, aut attingente carentias; quod à Deo non cognoscatur perfectiori modo, quam à creatura. Ratio est, quia cognitio, quæ vocatur entis rationis efformativa, in eo distinguitur à cognitione universalis effectiva; quod cognitio effectiva universalis, v. g. animal, attingit particularia in ordinē ad connotatum commune, in quo conveniunt, quin de ullo particulari neget posse concipi in ordine ad aliud sui proprium connotatum; in quo disconveniunt, sed ab eo præscindit; adeoque habet objectum sui verificativum ex dictis à n. 215. Cognitionis vero entis rationis efformativa attingit extrema realia; & cognoscibilia non solum in ordine ad prædicatum commune, in quo conveniunt, sed asserendo etiam nullam in illis extremis dari rationem disconvenientiæ identicæ: atque adeo & unum esse aliud. Unde non habet objectum sui verificativum, sed sui essentialiter falsificativum ex dictis à n. 146. Quapropter sicut virtuale non datur à parte rei, quia hoc significaret dari objectum à parte rei cognitionis præscindentis; cum ea sola convenientia; sub qua à cognitione præscidente attingitur, ita ens rationis non datur à parte rei, quia hoc significaret dari objectum cognitionis fingentis à parte rei, cum ea sola convenientia; & absque distinctione, quam habet ab objecto; de quo affirmatur.

338. Exinde sicut verum est dicere: omnis homo est animal; est omne animal non sit homo: ita est verum dicere: omnis cognitio efformativa entis rationis est falsa; est omnis cognitio falsa non sit efformativa entis rationis. Ratio est, quia ea sola cognitio efformat ens rationis, quæ attingit objectum essentialiter falsificativum similis affirmationis, vel negationis; non vero quæ attingit objectum accidentaliter falsificativum: Unde ista cognitio Petrus currit, licet sit falsa, non efformat ens rationis. Ita vero Petrus, prout currit, non currit, non solum esset falsa, sed efformaret etiam ens rationis. Quare illa Dei locutio Deuter. 22. *Videret, quid ego sim solus; & non sit alius Deus præter me*; non efformat ens rationis, quia habet objectum sui verificativum perinde ac si diceret: Quid quid extra me est, distinguitur realiter à natura divina, & Deitate. Apprehensiones autem cum sint indifferentes, ut intellectus verè, vel falso annunciet, sunt etiam indifferentes, ut in his prævijs efformetur, vel non efformetur ens rationis. Ut latè docet Aristoteles lib. 1. *Periherm.* cap. 1. Sic prævia ista apprehensione secundus DEUS, potest intellectus dicere, secundus Deus repugnat, & tunc non efformabit ens rationis: est enim

idem ac dicere, alia essentia, quæ cum Deo identificetur, repugnat: vel potest dicere: Alia essentia, quæ cum Deo identificetur, non repugnat. Et tunc efformaret ens rationis. Cæterum cum ea essentia, de qua affirmaret, in se esset cognoscibilis, esset in se realis, etenim quod ens reale non est, cognoscibile non est; ut sectione sequenti constabit in argumentorum solutione.

Quapropter quando affirmamus ens intrinsecè impossibile cognosci non posse, non exinde illud cognoscimus; sed cognoscimus naturam entis realis, cui soli convenit posse cognosci; falsum enim, ut falsum, nequit esse objectum intellectus, cum intellectus assentiari nequeat falso ut falso. Sic omnes dicunt, & verè; ens adæquatè distinctum ab omni possibili, & impossibili, nequit cognosci: ens omnino incognoscibile est impossibile; & nequit cognosci: Objectum nullo modo intelligibile est impossibile, & cognosci non potest, quin exinde inferatur, quod cognoscamus ens adæquatè distinctum ab omni possibili, & impossibili, vel quod cognoscamus ens omnino incognoscibile, aut omnino intelligibile: sed solum inferitur habere nos principia ad inferendum non esse incognoscibilia, quæ attingibilia sunt ab intellectu. Sic etiam dicimus, habere nos principia ad inferendum esse verè possibilia sub aliqua ratione; cum sint vera ea; quæ attingi possunt ab intellectu: atque adeo possunt esse reale verificativum alicuius propositionis. Sic objectum huius propositionis, Petrus est lapis, est in se reale, cum realiter possit verificare hanc propositionem contradictoriam, Petrus non est lapis; propositiones enim contradictoriæ attingunt idem objectum: sic objectum huius propositionis: Hircocervus existit, verificat realiter istam: non existit hircus realiter identificatus cum cervo. Et sic de alijs.

296. Quando igitur intellectus efformat ens rationis, affirmat per identitatem unum prædicatū de alio: ac identitatem unius prædicati excludit realiter identitatem alterius, quod fieri non potest nisi per cognitionem falsam, & obsecram. Deus autem cognoscit ea duo extrema, & cognitionem confusam, non quidem confusam, sed per cognitionem claram, sicut cognoscit actum opinativum, non quidem opinativè, sed clarè comprehendendo naturam actus; & objecti attracti ab ipso. Unde nullum est objectum D E O incognitum, neque quod possit cognosci à creatura, & non possit cognosci à D E O. Sive ex illis, quæ attingit creaturam, quando efficit universale, vel quando efformat ens rationis. Eadem doctrina applicanda est carentijs; nam si in rigore metaphysico loquamur, carentiæ non sunt formaliter aliquid, sed præcisè, rem non dari. Unde dicere: datur carentia Petri, perinde est ac dicere: non datur Petrus: cum enim pro-

propositiones contradiCTORIAE idem habeant ob-
jectum, istae propositiones Petrus existit, Pe-
trus non existit, sunt ejusdem objecti, solum-
que distinguuntur ex diverso modo tendendi
actus in idem objectum: atque adeo verifica-
tivum hujus actus Petrus non existit, non est
carentia aliqua, quae existat, sed est Petrus, qui
non existit.

291. Sic etiam ista propositio: Ante Deum ni-
hil fuit, non verificatur per carentiam aliquam,
quae fuerit ante Deum, sed per praedicata rea-
lia, quae ante Deum non potuerunt esse: Ut
enim concipiamus rem formaliter deficere, non
debemus concipere ullam entitatem, quae sit
formalis defectus rei; sed sat est concipere en-
titem rei, quae non est, licet, ut effectivè sit,
indigeat causa, à qua sit. Etenim si intelle-
ctus concipiat nullum omnino ens, sive positi-
vum, sive negativum dari in rerum natura, eo
ipso concipit carentiam Petri. Unde carentia
formalis Petri non stat in aliquo, quod sit non
esse Petri, sed praecise in eo, quod Petrus non
sit, licet carentia argutiva stet in voluntate
Dei non producendi, vel destruendi, vel in
divina scientia cognoscente Petrum non exis-
tere, aut in quovis alio impossibili cum exis-
tentia Petri. Cum autem Deus omnia co-
gnoscat, sive existentia, sive non existentia, co-
gnoscat res earumque carentias. Quod perin-
de ac cognoscere illas, quando existunt, vel
non existunt.

SECTIO II.

Solvuntur Opposita contra objectum materiale.

292. Objic. 1. contra 1. assertionem: Scientia ut
talis imbibit relationem, & respectum ad
suum objectum: sed scientia Dei non dicit re-
lationem ad ipsum Deum: Relatio enim ad
objectum dicit distinctionem realem ab obje-
cto; ergo Deus nequit esse objectum suae sci-
entiae. Propter hoc argumentum P. Erize
alias doctus *disp. 4. cap. 2. num. 6.* Negavit
essentiam divinam esse objectum scientiae Dei.
Resp. tamen dist. maj. Relationem, vel phy-
sicam, vel pure intentionalem conc. semper phy-
sicam neg. maj. & dist. min. neg. conseq. Ra-
tio est, quia Relatio intentionalis stat praecise
in repraesentatione vitali, quae cum esse possit
non solum aliorum, sed sui, non requirit ali-
am distinctionem ab objecto, quam rationis,
sive ex modo concipiendi, ut patet in ista co-
gnitione; quia cognosco in ratione communi ens
creatum, quae attingit se ipsam, in ea, quae co-
gnoscat cognitionem in communi, quae se ipsam
sub ea ratione communi repraesentat. In hac
definitione definitionis Oratio explicans essen-
tiam rei, quae definit se ipsam, & sic de millenis
alijs. Eodem sensu cognitio dicitur imago for-
malis, & intentionalis objecti, quae nullam re-
quirit distinctionem realem ab objecto. Quam-

obrem axioma illud Augustini ex objecto &
potentia paritur notitia, solum intelligitur de
objecto realiter distincto à cognitione creatas,
non autem de cognitione divina, quae cum sit
incausata, nullius objecti potest esse partus.
Sic D. Thomas in *Quaest. disp. P. 2. q. 2.* quae
est de Scientia Dei *art. 2.* haec habet: *ad ter-
tium dicendum, quod similitudo, quae est relatio
realis, distinctionem rerum requirit, sed ei, quae
est rationis relatio tantum, sufficit in similibus di-
stinctio rationis.*

Objic. 2. Cognitio, quae nihil cognoscat
distinctum ab ipsa, videtur inutilis, & fa-
ctua: atqui cognitio, quae D E U S se co-
gnosceret, nihil cognosceret distinctum ab
ipsa: ea enim identificatur cum omnibus divi-
nis praedicatis, sive absolutis, sive relativis;
ergo &c. Confirm. ex Aristotele *lib. 2. Mag.
mor. c. 18. text. 5.* dicente: *Nam si quid quam
aliud inspicit, iderit melius. Hoc ver. absur-
dum est, ut se quidquam melius habeat Deus:
ipse igitur sese inspicit. At hoc delirium. Nam
homini, qui sese suspiciat, ut pote a tonitruo inola-
mamus; ergo &c.* Confirm. 2. ex D. Thoma
q. 1. in 1. 2. art. 1. ad 2. dicente: *Objectum vo-
luntatis est finis, sicut objectum visus est color,
unde sicut impossibile est, quod primum visibile
sit ipsum videre, quia omne videre est alicujus
objecti visibile, ita impossibile est, quod ipsum
appetibile, quod est finis, sit ipsum velle: sed ead-
em est ratio de cognitione, & ejus objecto;
ergo &c.*

Resp. dist. maj. Quae nihil cognoscat distinctum
ab ipsa neq; ex actualibus; neq; ex possibilibus
transcat, solum ex actualibus neg. maj. & dist.
min. neg. conseq. Quia cognitio divina ne-
cessaria non solum cognoscat praedicata divi-
na existentia ab aeterno, sed etiam creaturas
possibiles potentes existere in tempore, ut con-
stat à n. 257. adeoque jam habet objectum rea-
liter ab ipsa distinctum. Dixi transcat major;
quia omnino falsa est: quando enim cognitio
non solum est explicabilis per istum conceptum
expressio sui, sed per alios valde diversos, ni-
mirum per esse ens à se innitutum, aeternum,
infinite, &c. nequaquam est inutilis, quam-
vis sit sui ipsius cognitio. Ad primam Confir-
mationem neg. conseq. Quia Aristoteles desti-
tutus lumine fidei, non bene poterat circa di-
vinam praedicata discutere: atque adeo in his,
quae eo loco cit. dixit, neque affirmat, neque
negat; sed dubitat; ita enim prosequitur:
Quid igitur Deus inspicit, omittamus; neque
de eo, quod sibi Deus satis sit, consideremus,
sed de homine. Eam autem Philosophi dubi-
tationem vanam prorsus fuisse constat; quia
Deus, quae Deus non potest non frui summo
bono; quo nequaquam frueretur, si seipsum
non cognosceret: Haec autem ratio nequaquam
militat in homine, ut per se est evidens. Ad
secundam Confirmationem dist. min. Eadem
est ratio de cognitione finita, omitto; de infi-
nita, quae se ipsa est summum bonum neg. min.
& con-